

економічної безпеки; проводити аналіз розподілу і використання ресурсів підприємства; вивчати економічні індикатори, що відображають рівень забезпечення функціональних складових; розробляти заходи, які сприятимуть досягненню високого рівня складових, що призведе до посилення фінансово-економічної безпеки підприємства загалом [4].

Отже, думки науковців різняться щодо розуміння методики оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств, що підкреслює неоднозначність і необхідність подальшого поглиблення визначеної категорії. Також розроблено багато методик для діагностики рівня фінансово-економічної безпеки, проте не всі вони є ґрунтовними та динамічними. Це пояснюється тим, що поняття «фінансово-економічна безпека» включає в себе багато аспектів, таких як фінансово-економічний стан підприємства, кадрова складова підприємства, вміння вести грамотне діловодство, система фізичного захисту підприємства, а також наявність зовнішніх ризиків та загроз.

Список використаних джерел:

1. Вергун А.М., Савченко М.М., Тарасенко І.О. Діагностика рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. Економічні науки. – 2015. – №2. С. 23 – 26.
2. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: [монографія] / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К.: НІСД, 1997. – 143 с.
3. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: [монографія] / Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
4. Бондаренко О. О. Фінансово-економічна безпека підприємства : Теоретичний і практичний аспекти. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2014. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>

Гринько М. Ю., студентка

Науковий керівник: Купира М. І.,

к.е.н., старший викладач

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк, Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин господарювання надав можливість вітчизняним підприємствам самостійно планувати виробничі і фінансові ресурси, здійснювати аналіз та оцінку фінансового стану як власного підприємства, так і своїх партнерів по бізнесу та конкурентів. Значна кількість підприємств за таких умов зіштовхнулася із гострою проблемою забезпечення фінансової стійкості з метою зменшення ймовірності потрапляння у зону фінансової неспроможності (банкрутства). Вирішення окресленої актуальної проблеми, пов'язаної із підвищенням фінансової стійкості вітчизняних підприємств, необхідно розглядати у площині фінансового менеджменту, в якому останнім часом все частіше використовується ситуаційний підхід, що спрямований на аналіз кожної конкретної фінансової ситуації й ухвалення рішень у конкретних умовах

господарювання.

Поглиблюючись у сутність зазначеної проблеми, передусім зауважимо, що досі не існує єдиного визначення сутності категорії фінансової стійкості підприємства. У найбільш загальному вигляді вітчизняні та зарубіжні економісти [1–6] у своїх працях фінансову стійкість підприємства розглядають, по-перше, як критерій довгострокової платоспроможності у вигляді, яка склалася на підприємстві, структури джерел його фінансування, а по-друге, як величину джерел власних ресурсів. Проте відомі й інші позиції: фінансову стійкість ототожнюють з раціональною організацією і раціональним використанням оборотних коштів. Аналіз різних точок зору фахівців у сфері фінансів дозволив нам сформулювати наступне визначення досліджуваної категорії: під фінансовою стійкістю підприємства слід розуміти характеристику його фінансового стану, яка відображає здатність підприємства функціонувати і розвиватися в умовах постійної зміни факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, що дає можливість на основі показників визначити рівень фінансового потенціалу підприємства й сформулювати напрямки подальшого зростання фінансової стійкості.

Таким чином, спираючись на дане визначення фінансової стійкості, в управлінських цілях на першому етапі аналізу фінансової стійкості слід систематизувати основні фактори впливу внутрішнього та зовнішнього середовища.

У зарубіжних працях [2; 6] зустрічаються різні позиції, які диференціюють не тільки внутрішні та зовнішні фактори, а й ризики, властиві підприємствам, з урахуванням чого формуються відповідні системи індикаторів і оцінок. Вітчизняні економісти пов'язують проблеми фінансової стійкості підприємств із наявністю зовнішніх (незалежних від підприємства) та внутрішніх факторів (які виникають всередині підприємства) [1; 3–5].

На нашу думку, доцільно використовувати комплексний підхід до систематизації факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, оскільки це якнайкраще дозволяє оцінити рівень фінансового потенціалу підприємства й сформулювати у подальшому ефективний управлінський механізм щодо забезпечення його фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

Зупинимось докладніше на систематизації факторів впливу на формування фінансової стійкості підприємства.

Серед зовнішніх факторів впливу виділяємо наступні:

– політичні фактори – впливають в основному на погіршення інвестиційного клімату і провакують відплив капіталу. Серед таких факторів виокремлюємо: політичну нестабільність, несподівану націоналізацію активів, початок військових дій та ін.;

– фактори правового характеру – здатні призвести до кризової ситуації в діяльності підприємств через зміни в оподаткуванні та ліцензуванні, недостатнє антимонопольне регулювання, а також нерозвиненість законодавчої бази з питань підприємництва у країні;

– природні фактори – можуть здійснити одномоментний руйнівний вплив на економіку і виробництво в цілому (наприклад, стихійні лиха різного

роду). Зростання кількості екологічних катастроф в останні роки ставить під загрозу перехід до сталого розвитку багатьох промислових підприємств;

- соціокультурні фактори – впливають на менталітет, установки і життєві цінності як споживачів продукції, співробітників, так і власників та інших осіб, від яких залежить діяльність підприємства. Основним, що негативно впливає на підприємство, соціокультурним фактором можна вважати корупцію та пов'язані з нею явища, які отримали в сучасній Україні великого поширення й є для більшості підприємств серйозною перешкодою в їх господарській діяльності;

- ринкові фактори: характер попиту, конкурентне середовище та відносини з постачальниками. Падіння попиту, викликане як економічними, так і соціокультурними причинами, може призвести до кризи збуту виробленої продукції, формування кредиторської заборгованості, затоварювання складів, скорочення або повної зупинки виробництва. Посилення позицій конкурента може призвести до падіння обсягів продажів і скорочення займаної частки ринку, розриву напрацьованих господарських зв'язків. Взаємовідносини з контрагентами також є значимими факторами зовнішнього середовища, особливо зростання цін на продукцію або послуги монополістів-виробників енергії, унікальної сировини тощо. Ненадійність постачальників або ж низька якість поставлених ними сировини і матеріалів призводять до зниження обсягів випуску й якості продукції.

Основними внутрішніми факторами впливу вважаємо такі:

- управлінські фактори формування кризи, зокрема: консервативні підходи управління; відсутність систематизованої управлінської інформації; відсутність регулярного моніторингу середовища функціонування підприємства та несвоєчасна реакція на його виклики; нераціональна витрата коштів;

- виробничі фактори – є важливим аспектом кризостійкості підприємств, зокрема найбільш негативний вплив здійснюють: використання застарілих технологій, експлуатація фізично зношеного та морально застарілого обладнання, низька кваліфікація кадрів – все це тягне за собою високу собівартість продукції, відсутність привабливих споживчих характеристик і зниження конкурентоспроможності продукції;

- комерційні або маркетингові фактори – можуть стати причиною формування кризи у разі невірної оцінки ринкової кон'юнктури, недооцінки можливостей конкурента, помилок у маркетинговій і рекламній стратегії. Наслідком зазначеного може бути: падіння попиту на продукцію, посилення позицій конкурентів, зниження обсягів продажів та ін.

Представлена систематизація не є вичерпною та може бути доповнена й іншими факторами, а саме непрямыми, які впливають опосередковано, наприклад за допомогою законодавчого регулювання. Це переважно такі фактори, як стан економіки, технологія та політика. На нашу думку, непрямий вплив анітрохи не менший, аніж вплив середовища прямого впливу, він лише складніше вимірюється і його важче спрогнозувати. Ступінь впливу факторів середовища непрямого впливу може бути навіть сильнішим: так, зокрема, фінансова криза останніх років у країні призвела до значного спаду промислового виробництва, що наочно ілюструє вплив даних факторів. Також при формуванні механізму,

який би забезпечував стійкий фінансовий стан підприємства, слід враховувати і фактори фінансової небезпеки, які можуть бути як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, так само, як прямої чи непрямой дії. До таких основних факторів ми відносимо: скупка акцій, боргів підприємства небажаними партнерами; наявність у підприємства значних фінансових зобов'язань; нерозвинутість ринків капіталу в країні. У результаті дії цих факторів може виникнути реальна загроза періодичної чи повної зупинки виробництва, визнання підприємства фінансово неспроможним й у крайньому випадку банкрутом.

Отже, комплексна класифікація і систематизація факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на фінансову стійкість, у подальшому дозволяє сформувати ефективний механізм управління фінансовою стійкістю підприємства, який ураховує реальний рівень фінансового потенціалу суб'єкта господарювання й забезпечуватиме зростання його фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

1. Адаменко М. І., Василькова К. Ю., Янцевич А. А. Внутрішні та зовнішні фактори фінансової стійкості монопродуктової компанії. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 312–319.
2. Бочаров В. В. Современный финансовый менеджмент. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 464 с.
3. Павленко О., Семиліт І. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств : фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *«Young Scientist»*. Серія : Економічні науки. 2016. № 7 (34). С. 113–116.
4. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 91–94.
5. Русіна Ю. О., Даринська А. О. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності організації в умовах кризи. *«Інтернаука»*. 2018. № 6 (2). С. 34–38.
6. Хеддервик К. Финансовый и экономический анализ деятельности предприятий : международная организация труда. Москва : Финансы и статистика, 1996. 192 с.

Гринько О.І.

к.п.н, асистент кафедри міжнародної економіки
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”
м. Кривий ріг, Україна

АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В роботі розглянуто міжнародний досвід країн ЄС щодо забезпечення і визначення економічної безпеки держави. Проаналізовано індикатори економічної безпеки України з метою виявлення загроз економічній безпеці. Зроблені аналіз і оцінка загроз економічній безпеці України в умовах інтеграції до Європейського союзу.

На сьогоднішній день в період уповільнення зростання світової економіки і в умовах міжнародної економічної інтеграції перед кожним урядом стоїть питання забезпечення економічної безпеки своєї країни. Так як головною умовою